

Stíhání Jana Antonína Bati a vedoucích představitelů firmy Baťa po druhé světové válce

HANA KUSLOVÁ

Národní soud byl zřízen dekretem prezidenta republiky č. 17/1945 Sb. jako trestní a čestný soud pro činy uvedené v retribučním dekretu (dekret č. 16/1945 Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a kolaborantů), pokud se jich dopustili nejvyšší představitelé výkonné moci v Protektorátu Čechy a Morava nebo institucí považovaných za symbol tehdejšího režimu. Pro potrestání ostatních osob usvědčených ze zrady a spolupráce s německým okupačním režimem byly zřízeny mimořádné lidové soudy. Vyhledáváním důkazů byl pověřen národní prokurátor. Proti rozsudkům neexistovalo odvolání, pouze veřejný žalobce měl možnost v případě osvobozujícího rozsudku navrhnout postoupení případu řádnému soudu. Případný trest smrti měl být vykonán nejdéle do tří hodin od vynesení rozsudku. Platnost dekretu byla stanovena na jeden rok, byla však o jeden rok prodloužena, takže Národní soud měl svou činnost ukončit 4. května 1947.

Obvinění Jana Antonína Bati (11. března 1898 Uherské Hradiště – 23. srpna 1965 Sao Paulo) se začalo připravovat hned po skončení války a nástupu národní správy ve zlínském koncernu. Zároveň byli vyšetřováni i další vedoucí představitelé firemního vedení. Bylo to logické, protože se připravovalo znárodnění průmyslových podniků. Vyplacení náhrady, i když neměla být poskytnuta v plné hodnotě, by stát velmi zatížilo. Vyhnout se velkým finančním výdajům mohl pouze odsouzením vlastníků jako zrádců a kolaborantů. Samozřejmě se tato skutečnost netýkala pouze Jana Antonína Bati a akciové společnosti Baťa, ale i majitelů dalších průmyslových podniků a zemědělských velkostatků. Proto také československé znárodnování nebylo obecně v zahraničí uznáváno.

Obžalovací spis odeslal národní prokurátor přednostovi Národního soudu v Praze 19. března 1947 (MZA, f. Svit, sign. I/2/1, inv. č. 1000):

„Národní prokurátor v Praze žaluje na Jana A. Baťu,

naroz. 1899 v Uherském Hradišti, do Zlína přísl., ženatého, býv. majitele firmy Baťa ve Zlíně, posledně bytem ve Zlíně Na Kostelí, nyní v cizině, údajně v Batatubě v Brazílii,

že

v době zvýšeného ohrožení republiky jako vlastník firmy Baťa a. s. ve Zlíně a její representant, tudíž jako osoba, která vedoucím postavením v životě hospodářském byla zavázána býti svým občanům vlasteneckým vzorem, a to

I. v době od podzimu 1939 až do roku 1942, tedy za války, v cizině opatroval nepříteli prospěch,

Jan Antonín Baťa (1898–1965) v roce 1938

Zdroj: ČTK

II. v době od 21. května 1938 až do roku 1944 z počátku ve Zlíně, později v cizině, podporoval fašistické a nacistické hnutí a že tím spáchal:

ad I.) zločin proti státu podle § 1 dekretu presidenta republiky čís. 16/1945 Sb... spáchaný zločinem vojenské zraedy...

ad II.) zločin proti státu podle § 3/1 dekretu presidenta republiky čís. 16/1945 Sb..."

Národní prokurátor navrhl předvolat pouze sedm svědků a jinak jen čist protokoly z výslechů dalších osob, fotokopie článků a záznamy rozhovorů.

V té době měl již ale Jan Antonín Baťa brazilské občanství, které získal dekretem brazilského prezidenta z 25. února 1947. Zvažovala se možnost podání protestu československé vlády, což ale nebylo možné, neboť Janu Baťovi již bylo 49 let. Podání námítky z československé strany by bylo možné pouze u občana mužského pohlaví do čtyřiceti let. Zástupci ministerstva zahraničí navíc upozorňovali na to, že naději na úspěch mají pouze ta opatření, která se opírají o mezinárodní právo, všechna ostatní jsou v podstatě k ničemu a navíc mohou poškodit československou prestiž.

Na začátku roku 1947 bylo již jasné, že Jan Antonín Baťa bude souzen Národním soudem. Sedmičlenný senát v procesu Jana Bati byl ustanoven 22. března 1947. Ladislav Beran, soudce nejvyššího soudu v Brně, původně napsaný jako předseda, předsednictví odmítl. Nahradil ho vojenský soudce generál Šrámek. Dále bylo ustanoveno šest přísedících a jeden náhradník. Jeden z navržených přísedících se 19. dubna vzdal své funkce ze zdravotních důvodů. Přiložil i lékařskou zprávu.

Přestože Jan Antonín Baťa již na podzim 1946 oznámil svou adresu a měl své vlastní obhájce, JUDr. Evžena Šallera a JUDr. Aloise Pražáka, československé úřady i samotný Národní soud stále předstíraly, že místo jeho pobytu neznají. A tak přednosta Národního soudu nařídil v procesu s Janem Baťou 2. dubna 1947 ustanovení obhájce ex offio JUDr. Rudolfa Pacholíka.

Všichni tři obhájci vznesli proti žalobě odpor s tím, že obžaloba nebyla Janu Baťovi vůbec doručena, že Jan Baťa má právo zúčastnit se procesu, navíc nemůže být jako brazilský občan souzen Národním soudem.

Také Jan Antonín Baťa v telegramu ze 14. dubna 1947 protestoval proti nedoručení žaloby, přestože již v listopadu 1946 nahlásil adresu, a dále proti stanovení obhájců ex offio, žádal doručení spisu a dostatečnou lhůtu k vypracování obhajoby.

Protest nebyl nic platný, přednosta Národního soudu 15. dubna stanovil hlavní přelíčení v procesu s Janem Baťou na 28. dubna 1947 v 9 hodin dopoledne v budově okresního soudu trestního v Praze II, Spálená ulice, jednací síň 2, za předsednictví viceprezidenta Nejvyššího vojenského soudu a generála justice Jaroslava Šrámka.

Následovaly další bezvýsledné protesty Jana Antonína Bati i jeho obhájců. Nakonec telegramem z 24. dubna zmocnil Jan Baťa JUDr. Mirka Pokorného, který byl spolupracovníkem JUDr. Pacholíka, k obhajobě.

JUDr. Pacholík podal 26. dubna návrh, v němž shrnul obsah všech dosud podaných odporů a žádal o odročení, dokud nebude rozhodnuto o všech právních otázkách. Argumentoval také tím, že pobyt Jana Bati je znám, ale on nebyl vůbec vyslechnut ani obeznámen se žalobou. Tyto otázky by mělo rozhodnout prezidium Národního soudu, neboť v senátu je šest laiků neznalých práva.

Odročení povoleno nebylo a 28. dubna v 9 hodin bylo zahájeno soudní líčení. Na jeho počátku předseda zamítl námitky obhajoby na nepříslušnost soudu a nepřipustnost řízení v nepřítomnosti a návrhy na slyšení svědků jako nezávažné.

Pak vypovídali svědkové Červenka, Valenta, Fierlinger a Novotný, byl čten protokol z výslechu Dominika Čipery. Byl navržen výslech Františka Peřiny a Aloise Gebauera. Obhajoba požádala o pořizování stenografického záznamu líčení na vlastní náklady, což soud povolil.

Druhý den, 29. dubna, bylo jednání zahájeno také v 9 hodin.

JUDr. Pražák písemně předložil návrhy obhajoby, předseda je předal prokurátorovi k prostudování. Vypovídal svědek Kabelík, protokol z výslechu dalších svědků byl pouze čten, neboť pobývali v zahraničí. Proti tomu obhajoba protestovala, neboť vzhledem k tomu, že nejde o soudní protokol výslechu, nemohou být svědkové za případné nepravdivé údaje sankcionováni. Předseda JUDr. Šrámek ale se čtením protokolů souhlasil. Následovalo čtení protokolů dalších svědků. U nich již ovšem není udán důvod, proč se k soudu nedostavili. Poté obhajoba žádala o předvolání doktora Udržala, jeho manželky a doktora Miesbacha ke svědecké výpovědi.

Třetí den líčení, 30. dubna v 9 hodin, vypovídal svědek Peřina, který se ovšem den před tím účastnil procesu jako divák. Obhajoba protestovala, soud však rozhodl, že bude slyšen a soud zváží jeho věrohodnost. Vypovídali svědkové Gebauer, Aster a Schubert. Až výsměchem se zdá být fakt, že pan Aster vypovídal místo svého syna.

JUDr. Šaller znovu žádal osobní slyšení doktora Udržala a předvolání dalších svědků. Prokurátor nesouhlasil a prohlásil, že obhajoba se pouze snaží zdržovat. Po poradě senátu jeho předseda prohlásil, že soud další svědky slyšet nepotřebuje, protože věc považuje za dostatečně objasněnou a žádost obhajoby zamítá. JUDr. Evžen Šaller vstal a prohlásil, že se vzdává obhajoby.

Čtvrtý, závěrečný den soudního jednání proběhl 2. května od 9 hodin. Jednoho z přísedících zastupoval náhradník. Tato skutečnost nebyla vysvětlena. JUDr. Pokorný vznesl protest, neboť touto změnou došlo k porušení vládního intimátu o politické příslušnosti přísedících. Podle dekretu o Národním soudu měly být rovnoměrně zastoupeny politické strany, zde ovšem byl jmenován další příslušník komunistické strany. Odmítl také předsedu senátu pro podjatost a podal písemné odůvodnění.

Po poradě předseda vyhlásil usnesení, v němž zamítl další svědky pro bezvýznamnost, zamítl protest proti náhradníkovi přísedícího, protože to odpovídá trestnímu řádu. Odmítl i protest proti předsedovi senátu, neboť protesty proti

předsedovi mohou být podány pouze před hlavním líčením a trestní řád nezná důvody zaujatosti, které by vznikly z postupu při hlavním přelíčení. Prohlásil průvodní řízení za skončené, JUDr. Pražák vzápětí prohlásil, že skládá obhajobu.

Následovala konečná řeč prokurátora a obhajovací řeč JUDr. Pokorného. Pak se soud schází ke konečné poradě a po návratu vyhlašuje rozsudek. Podle poradního protokolu dva z přisedících hlasovali proti vině, v otázkách trestu, občanské cti a propadnutí majetku se pak hlasování zdrželi (MZA, f. Baťa, sign. I/2, inv. č. 800):

„Rozsudek.

Jménem republiky!

Národní soud v Praze jako soud trestní uznal po hlavním přelíčení skončeném dne 2. května 1947 takto právem:

Jan A. Baťa

narozený 9. května 1898 v Uher. Hradišti, velkopřůmyslník, Dr. honoris causa, po-
bytem udánlivě v Batatubě, Sao Paulo v Brazílii

je vinen, že

jako československý občan v době od poloviny r. 1939, tedy v době zvýšeného ohro-
žení republiky, v zahraničí vědomě poškozoval zájmy republiky Československé
tím, že odmítl připojit se otevřeně k čs. hnutí odbojovému, bránil v tom i svým
zaměstnancům a jednal tak, že i se svými závody přišel na černé listiny anglickou
a americkou,

čímž spáchal

zločin proti státu podle § 4 retr. Dekretu,

a odsuzuje se

podle § 4 retr. dekr., k těžkému žaláři v trvání 15 (patnáct) roků, zostřenému ka-
ždoročně v den 15. března temnou komůrkou. Podle § 14 retr. dekr. se vyslovuje,
že odsouzený pozbývá po dobu trestu občanské cti, že prvních 10 roků trestu
odpyká ve zvláštních nucených pracovních oddílech a že celé jeho jmění propadá
ve prospěch státu.

Naproti tomu se podle § 259/2 tr. ř. dílem pro nedostatek důkazů, dílem pro
nedostatek skutkové podstaty

zprošťuje obžaloby,

- 1) že by byl v době zvýšeného ohrožení republiky, tedy za války, opatřil nepříteli
prospěch tím, že by byl dodávkou gumy a jiného zboží podporoval německé
hospodářství a že by byl zrazoval čs. brance od vstupu do čs. vojska
- 2) že by byl v době zvýšeného ohrožení republiky podporoval nacistické, případně
fašistické hnutí tím, že by byl po dohodě s H[ermannem] Göringem připravoval
plán na přestěhování českého národa do Patagonie a že by byl v časopisu Zlín
uveřejnil svoje články fašistické tendence
čímž by byl spáchal

- ad 1) zločin proti státu podle § 1 retr. dekr. a zločin vojenské zrady podle § 6 čl. 1 zák. na ochranu republiky
ad 2) zločin proti státu podle § 3 odst. 1 retr. dekr.“

Proces s Janem Antonínem Baťou před Národním soudem byl veden po faktické i formální stránce pouze s jediným cílem a tím bylo odsouzení obviněného bez ohledu na předložené důkazy. Přestože sám Jan Antonín Baťa sdělil Národnímu soudu svou adresu v Brazílii, nebyla mu obžaloba doručena, a dokonce i v rozsudku bylo místo pobytu uvedeno „údajně v Batatubě“. Předseda senátu zamítl všechny návrhy obhajoby, odmítl poskytnout obhajobě možnost výslechu klíčových svědků obžaloby a odmítl předvolat část svědků navržených obhajobou. Přesto se obžalobě nepodařilo prokázat ani jedno z obvinění uvedených v obžalovacím spisu a Jan Antonín Baťa byl odsouzen za činy, jejichž trestnost byla více než sporná. Proces byl urychleně ukončen 2. května 1947, aby Jana Baťu odsoudil ještě Národní soud, jenž svou činnost ukončil 4. května, tak aby jeho případ nemusel být postoupen soudu řádnému.

Veřejnost nikdy nebyla podrobně seznámena s průběhem soudního řízení. Tisk poskytoval zprávy velmi účelově, a to nejen komunistické *Rudé právo*. Bylo přece nesmírně důležité a žádoucí, aby si československá veřejnost vtiskla do paměti Jana Antonína Baťu jako bezpáteřného zločince. A to se dokonale povedlo.

Faktem ovšem je, že Jan Antonín Baťa byl Národním soudem osvobozen ve všech bodech obžaloby, které byly proti němu vzneseny, a byl odsouzen za činy, které vůbec nebyly součástí původní obžaloby. Nebyl odsouzen za zradu ani spolupráci s německými okupanty. Činy, za něž byl odsouzen, mu nebyly patřičně dokázány. Jan Antonín Baťa také vůbec neměl být souzen Národním soudem, který byl určen pro členy protektorátních vlád a kolaborantských organizací, jakou byla například Vlajka. Celý proces byl i po formální stránce velmi pochybný. Nebyla dodržena dokonce ani ustanovení přímo obsažená v dekretu, který Národní soud zřizoval. Janu Antonínu Baťovi nebyl doručen obžalovací spis, přestože své místo pobytu oznámil, a byl souzen v nepřítomnosti. V průběhu soudního řízení byla hrubým způsobem porušována práva obhajoby na výslech svědků obžaloby a předvolání svědků vlastních. Hlavní svědek obžaloby nebyl přítomen a jeho výpověď byla pouze čtena, stejně jako v případě několika dalších svědků. Dva ze tří obhájců Jana Antonína Bati se na protest proti neregulárnímu vedení procesu vzdali obhajoby. Třetí z nich tak učinit nemohl, neboť byl určen soudem. Smyslem tohoto jednání bylo jediné: vynést rozsudek před 4. květnem 1947, kdy končila platnost dekretu o Národním soudu. Pokud by proces nebyl do tohoto data ukončen, musel by být případ Jana Antonína Bati předán soudu řádnému a to bylo nemyslitelné.

Jan Antonín Baťa musel být odsouzen Národním soudem: aby neměl možnost odvolání; aby mu mohl být zkonfiskován bez náhrady majetek, kterým byla největší akciová společnost na území republiky; aby byl zdiskreditován on sám, jméno Baťa i celý systém batismu, jehož byl hlavním představitelem.

Otázka vlastnictví akcií byla pro soud extrémně důležitá. V roce 1939 totiž Jan Antonín Baťa jako vlastník všech akcií firmy pobýval v zahraničí a německé úřady požadovaly, aby se vlastníci většiny akcií zdržovali na území protektorátu. Tehdy došlo k převodu akcií na členy vedení firmy Baťa a vdova po Tomáši Baťovi, Marie Baťová, na niž Jan Antonín Baťa za určitých podmínek převedl část akcií již po smrti jejího manžela, se vrátila do Zlína.

Soud musel reagovat i na možnost, že Jan Antonín Baťa nevlastnil všechny akcie. Záznam z jednání na ministerstvu průmyslu 17. srpna 1945, který v první řadě řešil otázku, jak správně vyjádřit ustanovení znárodňovacího dekretu, aby se vztahoval i na firmu Baťa (MZA, f. Svit, sign. I/1, inv. č. 7a), se zabývá také otázkou vlastnictví akcií: „Dekret presidenta republiky musí také prohlásit všechny převody akcií, pokud se staly od 28. září 1938 až do vyjití dekretu, za neplatné, aby se zamezilo útěku materiálu před postátněním.

Vzhledem k tomu, že v roce 1938 byl držitelem akcií firmy Baťa podle našich informací toliko J. A. Baťa, kdežto v přítomnosti jest to řada osob, a totéž platí pro státní koncernové společnosti, musíme v nejbližší době poslat ministerstvu průmyslu sestavení našich koncernových společností s udáním držitelů akcií v roce 1938. Dekret prohlásí, že akcie a podíly podniků, které spadají pod postátnění, propadnou konfiskaci bez náhrady, budou-li v rukou nepřátel státu nebo kolaborantů.

Akcie Čechů státně spolehlivých a podíly budou asi státem vykoupeny, ovšem – podle slov pana Dra Piskače – nikoliv za plnou hodnotu.“

A co se týká nutnosti vyhnout se v dekretu zmínky o obuvnickém průmyslu, byla na jednání navržena formulace, že znárodněny budou podniky s akciovým kapitálem vyšším než pět set milionů korun. Firma Baťa byla největší akciovou společností v Československu a její kapitál dosahoval jedné miliardy korun.

Nabízí se tedy logický závěr, že Jan Antonín Baťa byl odsouzen proto, aby mu československý stát nemusel vyplatit náhradu za znárodněnou firmu. Proto také, když hrozilo, že náhradu začne vymáhat Tomáš Baťa mladší, byli pro jistotu urychleně odsouzeni Dominik Čipera, Hugo Vavrečka a František Malota jako členové válečného představenstva, aby se československý stát vyhnul i této platbě. Na ně, na Josefa Hlavničku a Hynka Baťu totiž v roce 1939 Jan Antonín Baťa převedl část akcií.

Hugo Vavrečka se na budování a rozmachu Baťových závodů podílel v letech 1932 až 1945. Jeho první setkání s Tomášem Baťou je však mnohem staršího data, podle Vavrečkových vzpomínek se setkali již na jaře 1906. Od té doby Tomáš Baťa často vyhledával jeho rady a několikrát mu nabízel zaměstnání ve svých závodech. Teprve v roce 1932 po ukončení své úspěšné diplomatické kariéry Hugo Vavrečka nabídku Tomáše Bati přijal a k firmě nastoupil 7. června 1932, jako člen správní rady byl zapsán do obchodního rejstříku 28. července 1932. I jeho syn Ivan byl později u firmy Baťa zaměstnán jako vedoucí oddělení. Hugo Vavrečka byl dědečkem Václava Havla, jeho dcera Božena byla Havlovou maminkou.

Hugo Vavrečka (1880–1952) v roce 1935
Zdroj: fotoarchiv MJVM Zlín

Dominik Cipera (1893–1963) v roce 1938
Zdroj: fotoarchiv MJVM Zlín

Josef Hlavnička (1897–1943) v roce 1939

Zdroj: fotoarchiv MJVM Zlín

Kontakty Huga Vavrečky, které získal během své dlouholeté diplomatické kariéry, i jeho schopnosti a vlastnosti byly pro firmu Baťa takřka neocenitelné. V rámci baťovského koncernu se zabýval hlavně oblastí zahraničního obchodu, ale také nej-různějšími technickými otázkami a problémy, v nichž byl vynikajícím odborníkem. Jeho diplomatické kvality a zkušenosti, které s velkým úspěchem uplatňoval za války zejména při oficiálních jednáních, byly firmě Baťa velmi prospěšné.

Po druhé světové válce se vzhledem k jeho zdravotnímu stavu vyšetřující orgány neodvážily ho zatknout a byl vyšetřován na svobodě. Nesměl však bez povolení opustit Zlín.

Zevrubné výslechy Huga Vavrečky se konaly od 15. do 21. června 1945 přímo na ministerstvu vnitra v Praze, samozřejmě se týkaly otázky převodu akcií, jeho činnosti v diplomacii, vládě i firmě Baťa, ale i aktivit Jana Antonína Bati, zejména pokud se týkalo jeho údajných jednání s Hermannem Göringem.

Ministerstvo vnitra podalo národnímu prokurátorovi trestní oznámení na ing. Huga Vavrečku 28. června 1946. Vzhledem k ukončení činnosti Národního soudu i mimořádných lidových soudů soudní řízení již zahájeno nebylo.

Hugo Vavrečka však byl nakonec v prosinci 1948 odsouzen ke třem letům těžkého žaláře s jedním tvrdým ložem ročně, ke ztrátě občanské cti na dva roky a konfiskaci celého majetku. Jeho zdravotní stav byl ovšem v té době velmi špatný. Lékařské posudky nedoporučovaly nástup trestu. V roce 1952 Hugo Vavrečka zemřel.

Dominik Čipera byl členem správní rady Baťa a. s. od jejího založení na počátku května 1931, do obchodního rejstříku byl zapsán jako její člen 7. května 1931. Samozřejmě byl členem nejjužšího vedení firmy již dávno před ustavením akciové společnosti. Byl fakticky nejbližším spolupracovníkem zakladatele firmy Tomáše Bati staršího, orientoval se prakticky ve všech oblastech firemního podnikání, i když jeho výsadním oborem působnosti byly otázky finanční. Po smrti Tomáše Bati staršího zaujal také místo starosty města Zlína. Od prosince 1938 do ledna 1942 byl ministrem veřejných prací v protektorátní vládě.

Dominik Čipera byl zatčen 16. června 1945. Ve vězení se zdravotní stav Dominika Čipery velmi zhoršil. Dominik Čipera byl 26. července převezen do Baťovy nemocnice.

Vedení znárodněné firmy Baťa odeslalo od 16. března do 1. června 1946 celkem tři oznámení na Dominika Čiperu, v nichž jej obvinilo z podporování a propagování nacismu a podporování nepřítelů za války.

Proces s Dominikem Čiperou před Národním soudem byl zahájen 14. dubna 1947. Byl souzen jednak jako člen protektorátní vlády a také jako člen správní rady firmy Baťa. V jeho prospěch svědčila řada osob, mezi nimi například představitelé zlínských vojenských odbojových organizací, slovenských baťovských společností i partyzánských oddílů zúčastněných ve Slovenském národním povstání.

Dne 2. května 1947, byl Dominik Čipera zproštěn obžaloby. Přesto byl nakonec odsouzen Mimořádným lidovým soudem v Uherském Hradišti v prosinci 1948

Hynek Baťa (1898–1968) v roce 1939 *Zdroj: fotoarchiv MJVM Zlín*

Ing. František Malota (1900–1984) v roce 1939 *Zdroj: fotoarchiv MJVM Zlín*

k patnácti letům těžkého žaláře zostřeného jedním tvrdým ložem ročně, ke ztrátě občanské cti na pět let a konfiskaci celého majetku. Dominik Čipera naštěstí uvězněn být nemohl, neboť se mu již na jaře 1948 podařilo i s rodinou Československo opustit. Nikdy se sem již nevrátil.

Josef Hlavnička nastoupil k firmě Baťa v roce 1919 jako textilní dělník a postupně pracoval jako účetní, skladník, zásobovatel, prodavač, nákupce a vedoucí nákupního oddělení. Poté byl pověřen vybudováním a organizací výroby punčoch a posléze vedl celý tovární komplex v Baťově.

Oženil se 21. února 1924 s Marií Baťovou, sestrou Jana Antonína Bati. Měli čtyři děti, Josefa (nar. 1925), Jiřího (nar. 1928), Marii (nar. 1931) a Jana (nar. 1944).

V roce 1935 se stal členem správní rady firmy Baťa a také členem jejího nejužšího vedení. Od prosince 1938 byl zmocněn za firmu samostatně podepisovat závažné dokumenty. Jan Antonín Baťa velmi brzy odjel na dlouhou zahraniční cestu a Josefu Hlavničkovi udělil plnou moc, aby jej ve všech otázkách zastupoval po dobu jeho nepřítomnosti. To vlastně znamenalo do konce války, protože dříve se šéf vrátit neměl.

Bohužel Josef Hlavnička se konce války nedožil. Zahynul při nehodě svého automobilu na železničním přejezdu 24. května 1943. Bylo mu 46 let.

Národní správě ani poté vedení národního podniku Baťa, později Svit, nemohl být nebezpečný. Přesto výsledky neměly jeho manželku Marii, i když žádné akcie koncernu po smrti svého manžela nezdědila. Marii Hlavničkové i jejím čtyřem dětem se nicméně nakonec podařilo z Československa uprchnout.

Hynek Baťa se vyučil u firmy Baťa koželuhem a do roku 1922 zde také pracoval. Poté odjel do Spojených států. K firmě Baťa nastoupil znovu v roce 1925 a postupně vedl koželužny, pak pobočku v Třebíči, řídil přestěhování koželužen do Baťova a nakonec řídil celou výrobu v Baťově. Byl zvolen členem správní rady Baťa a. s. na valné hromadě 27. listopadu 1939 a jako její člen zapsán do obchodního rejstříku 7. prosince 1939. Jako člen nejužšího vedení byl ředitelem výroby kožené i gumové obuvi. Zatčen byl 16. července 1945, o tři dny později však byl propuštěn a jeho další vyšetřování probíhalo na svobodě. Na zasedání vyšetřující komise 12. září 1945 bylo vyšetřování Hynka Bati zastaveno. Později ovšem byl vyšetřován znovu.

Trestní podání na Hynka Baťu bylo sice podáno, 2. května 1947 však bylo vyšetřování znovu zastaveno. Na jaře 1947 Baťa požádal o cestovní pas pro sebe a svou rodinu, aby mohl odjet do Kanady. Ministerstvo vnitra jeho žádost zamítlo. Přes veškeré nesnáze se Hynku Baťovi i jeho rodině nakonec podařilo Československo opustit.

František Malota vystudoval Vysokou školu obchodní v Praze a k firmě Baťa nastoupil v roce 1924 jako korespondent nákupního oddělení, kde pracoval velmi dlouho. Později byl vyslán do zahraničních společností (Francie, Anglie). Věnoval se také exportu. Byl nejprve kooptovaným členem správní rady Baťa a. s., zvolen byl na valné hromadě 27. listopadu 1939 a jako její člen zapsán do obchodního rejstříku 7. prosince 1939. Výsledky Františka Maloty probíhaly již od 14. června 1945

a podrobně se týkaly právě převodu akcií firmy. Na jeho obranu vystoupili například představitelé slovenských společností Baťa, kteří svědčili, že František Malota jako člen správní rady svým vlivem účinně za války bránil mimo jiné vypovídání Čechů ze Slovenska a přijímání Němců do firmy. Ministerstvo vnitra odeslalo 30. prosince 1946 trestní oznámení na Františka Malotu národnímu prokurátorovi. Tehdy však ještě orgány činné v trestním řízení úspěšné nebyly. Již 27. listopadu 1945 byl však František Malota odsouzen spolu s dalšími členy správních rad jugoslávských baťovských společností Vrchním soudem Chorvatska v Osijeku k osmi letům vězení a nucených prací a konfiskaci veškerého majetku za trestný čin hospodářské spolupráce s nepřítelem. I v Československu byl nakonec František Malota v prosinci 1948 odsouzen, ačkoliv mu soud neuložil žádný trest. Pravděpodobně stačila hrozba soudu jugoslávského.

František Malota později pracoval v Praze a v padesátých letech 20. století byl opět vyšetřován. V roce 1956 již žil zpět ve Zlíně.

Jan Antonín Baťa zemřel 23. srpna 1965, aniž by se dožil očištění svého jména. Rozsudek Národního soudu byl zrušen teprve po více než šedesáti letech, 25. června 2007.

Osmnáct let po pádu totalitního režimu v Československu, které se mezitím stačilo rozdělit na dva samostatné státy, vstoupit do NATO i do Evropské unie, se spravedlnosti dočkal konečně i Jan Antonín Baťa.

Pražský městský soud v červnu 2007 na návrh státních zástupců, tedy vlastně žalobců, jeho kauzu obnovil a 25. června zrušil rozsudek Národního soudu. Případ vrátil státnímu zastupitelství k došetření. Jan Antonín Baťa tak přestal být odsouzeným a stal se pouze podezřelým. Po necelých pěti měsících dospěli státní zástupci 15. listopadu 2007 k závěru, že nebyl spáchán žádný trestný čin, a případ byl založen. Po šedesáti letech je tudíž Jan Antonín Baťa úředně prohlášen nevinným. Jeho jméno je očištěno a alespoň dvě z jeho dětí se tohoto verdiktu dočkaly. Slova, která napsal o pravdě, která nakonec vždy vypluje na povrch, se splnila. Pro něho samotného pozdě, ale přece. Jan Antonín Baťa ve svých vzpomínkách napsal: „Československo může na znárodnění průmyslu jenom ztratit. Ztratí svoji životnost, svoji průbojnost průmyslovou a stane se takovým nějakým státem bezbarvým, jako je jich mnoho.“

Lidé – přirozeně si zvyknou, časem zapomenou a jenom v dějinách se bude hledat viník v podobě Němců, nacistů, kteří podlomili síly čs. průmyslu a uvrhli národ nazpět o 50 let v jeho vývoji. Nikdo nebude chtít přiznat, že to byly ty národní správy, protože za ty se bude každý stydět [...] jako se začínají stydět už nyní.“